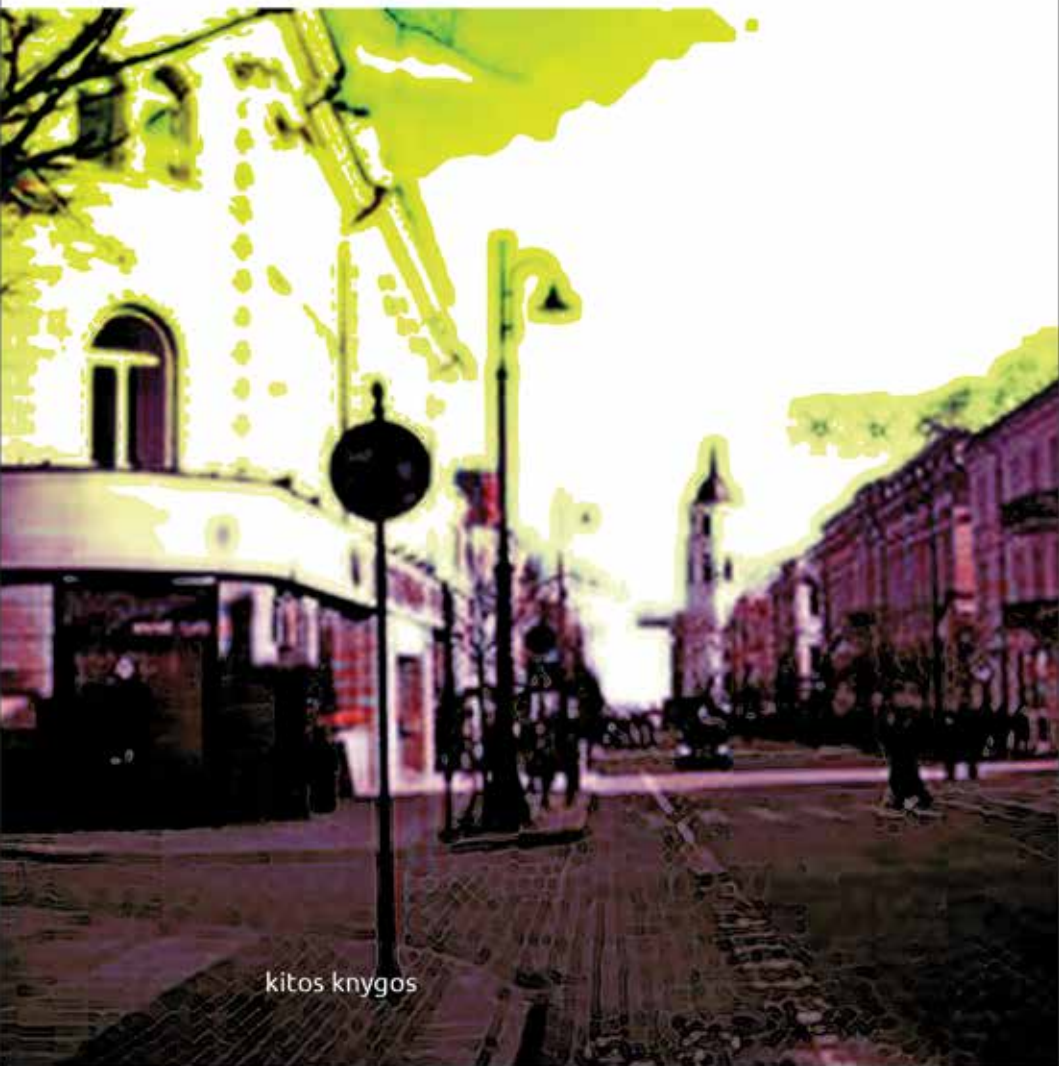

BRAGI ÓLAFSSON

AMBASADORIUS

kitos knygos

Knygos vertimą parėmė
Islandų literatūros centras

BRAGI ÓLAFSSON

AMBASADORIUS

Iš islandų kalbos vertė Jurgita Marija Abraitytė

kitos knygos

Versta iš
Bragi Ólafsson,
Sendiherrann,
Mál og menning, 2006

Published by agreement with Forlagid Publishing,
www.forlagid.is

Bragi Ólafsson
Ambasadorius

Iš islandų kalbos vertė Jurgita Marija Abraitytė
Redaktorė Lolita Petrašiūnaitė
Maketavo Marija Mlinkauskaitė

Dizainas: „Vario burnos“
varioburnos.com

Išleido *kitos knygos*
kitosknygos.lt

Spausdino
UAB „BALTO print“
baltoprint.com

Tiražas 1 250 egz.

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos
Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

Copyright © Bragi Ólafsson, 2006
© Jurgita Marija Abraitytė (vertimas), 2017
© *kitos knygos*, 2017

ISBN 978-609-427-257-8

TURINYS

1. Reikjavikas / 11
2. Vilnius / 113
3. Druskininkai / 195
4. „Ambasadoriaus“ viešbutis / 267
5. Minskas / 311

*Knygą skiriu šviesiam savo tėvo
Oulavuro Stefaunsono atminimui*

*Mes ieškom kalbos
vienas kito,
kad paklystume žodžiuose,
kad išverstume vienas kitą.*

*Nusileidę nuo medžių
ant šalto rudens paviršiaus
lapai guli tiek ilgai,
kiek mums, žmonėms, prisireikia
didžiajam sprendimui.*

*Kai atsisėdome vienas greta kito
ir atsispindėjome baro tamsos gylėje,
nė vienas nebeprisiminėme, nei kokius žodžius pasirinkom,
nei ką jie reiškė kito kalboje.*

(iš Lilijos Bogužinskajos eilėraščio „Pilies gatvė“,
pagal anglišką Doros Mistral vertimą išvertė Sturdla
Jounas Jounsonas)

REIKJAVIKAS

Baunkastraiti*

Jis tikrai iš ypač patvaraus audinio, šimtaprocentinė medvilnė, kurią palietęs pajunti, tarsi ji būtų padengta vašku. O siūlės – na, jau jų tai tikrai visam gyvenimui užteks. Paviršius kaip kai kurių knygų viršelių, toks lyg laminuotas: „Jums, kaip poetui, pačiam reikėtų jį paliesti“, – todėl nuo jo atšoka bet kokia drėgmė ir būtent dėl šių savybių jį verta pasirinkti turint omenyje orą šalyje, kad ir kokia šalis tai būtų. Net jei rytą šviečia saulė ir džiugina giedras dangus, tai dar nereiškia, kad iki dienos pabaigos ant žmogaus daugiau niekas, kaip tik dulkės ir purvas, neužkris. Negana to, spalva – dar vienas iš jo pranašumų; šiaip jau nepatraukianti akies, tačiau kelianti nebylų susižavėjimą ir – pavydą, „nors, be abejo, mes negalime sau leisti taip galvoti“. Faktas, kad jis buvo pasiūtas Italijoje, vėliau bus garantija, kad kliento už jį sumokėta suma kaip reikiant ištuštins kišenės, jei taip galima pasakyti.

Na, o kad jau prakalbome apie kišenės, tai bendro vaizdo anaip tol negadina ir štai ši nedidukė, linksma vidinė kišenėlė dešinėje pusėje, įsiūta specialiai mobilijam telefonui laikyti. Arba cigarečių pakeliui, taip sakant, jeigu savininkas nesinaudoja mobiliuoju telefonu, bet priklauso tai didelei grupei užsispyrusių žmonių, kurie nebūgštauja dėl pomėgio dūmais paleisų savo sveikatą. Dar derėtų paminėti ir tai, kad kitoje vidinėje kišenėje, kuri buvo sumanyta kaip podėlis piniginei, esama mažučio tamsiai mėlynos flanelės maišeliuko – būtent šis niuansas darąs šį ypatingą modelį tokį ypatingą: maišeliukas iš flanelės – ir štai šiame šauniajame maišeliuky, užrišamame timptelėjus auksinės spalvos virvelę, esama ir dviejų atsarginių sagų, nors tikrai nepanašu, kad kuri nors iš jau įsiūtųjų galėtų ištrūkti ir būti pamesta. Tikimybė, kad taip

---

* Banko gatvė. Visi pirmos dalies skyriai pavadinti Reikjaviko gatvių pavadinimais. (Čia ir kitur, jei nenurodyta kitaip, – vert. past.)

nutiks, savaime suprantama, nedidelė, nes, kaip jau minėta, siūlės turinčios laikyti ligi gyvos galvos.

Štai tokiais žodžiais – ar panašiai – vyriškų drabužių salono Baunkastraiti gatvėje pardavėjas Sturdla Jounui apibūdino „Aquascutum“ lietpaltį; šitąjį patį, kurį Sturdla jau seniai buvo nusižiūrėjęs ir ketino pirkti, ir netgi užsisakė, kai visi buvo išparduoti. Pardavėjas nė nenumanė, kad tai jis, Sturdla Jounas, andai pateikė šį užsakymą; Sturdla dar nėkart nesikalbėjo su šiuo salono darbuotoju. Atrodo, kad jis čia naujokas. Ir Sturdla buvo maloniai nustebęs – galbūt to ir galima buvo tikėtis iš žmogaus, kurio profesija – sekti žmonių rengimosi tendencijas ir skonį, na, ir, logiška, – kad pardavėjas jį pažįsta. Žinoma, labiausiai tikėtina, kad kitas darbuotojas, jam įėjus į parduotuvę, šnibžtelėjo savo šviežiajam kolegai, jog čia tasai Sturdla Jounas, poetas; ko gero, dar pridūrė, kad taip, tas pats, kuris išleido knygą „Laisvė nuo laisvės“.

Pirmąsyk Sturdlos akis už šio lietpalčio parduotuvėje užkliuvo vasarį. Tąsyk oras buvo pernelyg šaltas, kad leistum sau pirktis paltą be pašiltinto pamušalo, nors, tiesą sakant, andai jisai tam neturėjo ir pinigų. Tačiau Sturdlai užsimanius lietpaltį darsyk apžiūrėti, šįkart jau birželį, kai finansinė padėtis jau buvo pasitaisiusi, vasarį matyti trys ar keturi lietpalčio egzemplioriai iš salono jau buvo dingę; išparduoti.

– Neseniai buvo užsukęs toks vyriškis, kuris, mano galva, išsimatavo visus iki vieno švarkus parduotuvėje, – pridūrė pardavėjas, o Sturdla nesumojo, kaip jam suprasti šią informaciją. – Tikriausiai jūs jį pažįstate, – tęsė pardavėjas, – man atrodo, jis dailininkas ar kažkoks menininkas.

– O ar jis nusipirko ką nors? – pasidomėjo Sturdla.

– Aš pats, taip sakant, esu dailininkas, – įsiterpė pardavėjas, tačiau tokia intonacija, tarsi tai būtų naujiena, neturinti patekti viešumon.

Sturdla pakartojo klausimą.

– Na, jam čia nė vienas drabužis nepasirodė užtektinai gražus, – atsakė pardavėjas šypsodamasis. – Čia neatsirado jo mėgstamų, su išdžiūvusiu garstyčių padažu ant švarko priešakio.

Akimirką Sturdla mąstė, kaip iš tiesų neįprasta girdėti štai tokį jauną vyrą kaip šis priešais vartojančią žodžių junginį „švarko priešakys“.

– Ant jo švarko, kurį jis tąsyk vilkėjo, matėsi kažkokia sena sukietėjusi dėmė, – toliau tęsė pardavėjas.

Jam pridūrus, kad ano kliento ūsai buvę visai kaip Adolfo Hitlerio, kad jis vilkėjęs geltonais marškiniiais, dėl kurių geltonio kilmės iš pirmo žvilgsnio nebuvo galima spręsti – ar jie iš pat pradžių buvę geltoni, ar toji spalva atsiradusi laikui bėgant, – Sturdlai jau buvo beveik aišku, kad tai veikiausiai būta N. Pieturo, dailininko ir kompozitoriaus, seno jo tėvo pažįstamo, ir toliau jis jau mąstė apie tai, ar apskritai tokio lygio parduotuvės pardavėjui dera apkalbinti kitus klientus. Pardavėjui pridūrus, kad, be abejo, ne kiekvieno kišenei įpirkti „tokius brangius ir žinomus prekių ženklus“ – ir, savaime suprantama, jis turėjo omenyje ženklus prekių, kuriomis prekiaujama šioje parduotuvėje, – Sturdla pamanė, kad jeigu kažkas ir galėtų sau leisti garsiai reikšti savo nuomonę visiškai nepažįstamam žmogui apie delikatų darbuotojo ir kliento santykį, kai vienas jų siūlo kitam prekę, kurią antrasis turi priimti arba jos atsisakyti, tai tik klientas, ne pardavėjas. Sturdla buvo įsitikinęs, kad jaunajam pardavėjui nederėtų pasakoti potencialiam klientui apie savo pasikalbėjimus su kitu pirkėju, net jeigu – ar, teisingiau, ypač dėl to – pirmasis klientas nieko nepirko, nors sukėlė pardavėjui nemenkų rūpesčių.

Ir nors nepasizymėjo ypatingu nuovokumu, vis dėlto pardavėjas buvo teisus manydamas, kad toli gražu ne kiekvienas klientas gali sau leisti įsigyti drabužių, kuriuos siūlo parduotuvė, bent jau tikrai ne šitą, kurį nusižiūrėjo Sturdla. Šie angliški

lietpalčiai, pasiūti Italijoje, buvo ne brangūs – jie buvo begėdiškai brangūs. Tačiau Sturdla Jounas, kuris laikėsi taisyklės drapanoms neleisti didelių sumų, kadaise, prieš daug metų, išvydo panašų apsiaustą, kažką tarp lietpalčio ir striukės, ir įsikėlė į galvą, kad turi sulaužyti savo nerašytą taisyklę ir pakeisti prekinimosi įpročius. Gal pagaliau ir jis turys susidomėti savąja persona ir įpročiais atsidūrus drabužių parduotuvėje, ir išsikėlė tikslą įsitaisyti tokį apsiaustą, kad ir kiek jis kainuotų; leisti sau bent kartą nusipirkti ką nors brangaus, ką nors vieną, kas, jis žinojo, suteiks jam daugiau džiaugsmo apsirengus nei visi kiti drabužiai, kurie nebuvo verti nė kronos daugiau, nei už juos buvo sumokėta.

Jau nusprendęs, kad leis sau įsigyti šį lietpaltį, Sturdla staugia suvokė, kad jo lūpose žaidžia šypsena; nekalta šypsena, kuri pati savaime buvo, žinoma, visai nebloga, tačiau jis būgštavo, kad kitų akyse tai gali atrodyti taip, tarsi jis nesuvaldomai džiaugtųsi ir didžiuotųsi savimi lyg vaikas ar paauglys, kurio didžiausia svajonė ką tik išsipildė.

– Aš jį pirksiu, – ištarė jis tvirtu balsu ir pasistengė iš veido pradanginti šypseną.

Pardavėjas, tarsi suvokdamas situacijos rimtumą, linktelėjo galva tarsi pats būtų priėjęs labai svarbią išvadą ir pasakė:

– Geras pasirinkimas.

Vietoje to apytikrio angliško pagyrimo „good choice“ vertimo „geras pasirinkimas“ Sturdlai pasigirdo sakant „geras pasirinkimas“ ir jis šiek tiek nustebęs žvelgė į pardavėją, pakuojantį jo pirkinį. Medvilnė buvo kieta, todėl čežėjo panašiai kaip storas popierius.

– Gal dar ko nors pageidautumėt? – sulaukė Sturdla reakcijos į savo žvilgsnį.

– Ne, ačiū, – padėkojo Sturdla.

– Kaip pageidausite, – pratarė pardavėjas ir jie pasuko prie kasos, kuri, kaip įprastai, stovėjo viduryje parduotuvės, prisišlie-

jusi prie keturkampės kolonos. Šalimais kasos aparato blizgėjo kavos aparatas – iš tos pačios šalies, kurioje buvo pasiūtas lietpaltis, – ir tvarkingai išdėlioti balti puodeliai kavai.

– Prašom pasivaišinti espresu, kol suvyniosiu Jums prekę, – primygtinai pasiūlė pardavėjas ir išlygino lietpalčio raukšlę norėdamas ją sulankstyti.

Sturdla pakišo vieną puoduką po čiaupeliu, iš kurio, jo manymu, turėjo išbėgti kava, ir tol grabaliojo aparatą, kol neapsikentęs pardavėjas atskubėjo jam į pagalbą ir paspaudė nediduką mygtuką, tokios pačios spalvos kaip pats aparatas, su ant jo pavaizduotu kavos puodeliu. Kol bėgo kava, Sturdla išsitraukė piniginę ir atskaičiavo trylika banknotų po penkis tūkstančius kronų.

– Nedažnai galima pamatyti tiek grynųjų, – pastebėjo pardavėjas, o Sturdla pasiteiravo, ar nebus kokios nuolaidos mokant grynaisiais.

– Ne, mokant grynaisiais nuolaidos nėra, tik mokant plastmase* daroma penkių procentų nuolaida, – atsakė pardavėjas.

Tuomet jis paėmė iš Sturdlos rankos banknotus, o lietpaltį padėjo ant prekystalio greta kavos aparato. Keletą kartų lyžtelėjęs nykštį pradėjo skaičiuoti, tačiau turėjo pradėti iš naujo, nes pametė skaičių išvydęs, kaip Sturdla nusivelka striukę ir mėgina įsisprausti į lietpaltį. Jis padėjo banknotus priešais kasą ir šypsodamasis stebėjo nerangias savo kliento pastangas apsisiausti naujuju pirkinium. Tada ištiesė Sturdlai parduotuvės logotipu pažymėtą maišelį striukei įsidėti – maišelį, už kurį Sturdla akimirka išsigando turėsiąs atskirai susimokėti, nes šis atrodė itin prabangus: gražios sodrios rudos spalvos, storo vaškuoto popieriaus, panašios tekstūros kaip jo naujasis pirkinys ir su apelsinų spalvos virvelėmis – rankenėlėmis.

---

* Banko kortelė.

Kol Sturdla grūdo savo striukę į maišą, pardavėją pašaukė kitas parduotuvės darbuotojas; reikėjo aptarnauti jauną porą, kurią Sturdla pastebėjo vos tik įėjusią į parduotuvę: tai buvo žinoma šeima iš teatralų pasaulio, apie kurią jis visai neseniai išgirdo iš tėvo draugo Erdno Federbio, kalbėjusio gana paniekinamai apie juos ir jų pjesę, kurią arba jis, tasai jaunavedys, arba ji, jo jaunamartė, pardavė vienam iš dviejų didžiausių miesto teatrų. Gurkšnodamas espresą Sturdla stebėjo sutuoktinius ir pardavėją; atrodė, kad jie visi vienas kitą pažįsta, ir netruko išsiplieksti pokalbis, kurį pertraukė jų pačių juokas. Iš jaunojo vyro rankų gestų Sturdla susivokė, kad greičiausiai kalba sukosi apie kokį nors projektą, į kurią įsitraukusi jaunoji pora. Vogčiomis apsidairęs Sturdla Jounas kyštelėjo ranką į baltą cukrinę, pripildytą šviesiai rudų cilindro formos cukraus paketėlių, ir keletą jų išsigriebė. Stebeilydamasis į juos delne, Sturdla juos suskaičiavo ir susikišo į vieną iš šoninių lietpalčio kišenių.

Sturdlai išėjus į lauką pradėjo lyti. Lietus buvo šaltas, beveik šlapdriba. Sturdla susisagstė sagas ir tebegalvojo apie tai, kaip pardavėjas pakomentavo potencialius pirkėjus, galbūt devinčius šio prekių ženklų drabužius. Šis jo, taip sakant, klientas, Sturdla Jounas, mobiliuoju telefonu nesinaudoja, tačiau rūko už du. Tarsi norėdamas pademonstruoti praeiviams, kad jis būtent tos rūšies asmenybė, kuri išėjusi į tyrą orą pasivaikščioti visiškai nepageidauja būti sutrukdyta telefono skambučių ir mieliau laisvai mėgaujasi nuodingu poreikiu rūkyti, Sturdla stabtelėjo ant šaligatvio Baunkastraiti gatvėje priešais parduotuvę, susigrabaliojo vidinėje švarko kišenėje pakelį „Royale“, išsitraukė cigaretę ir ją užsidegęs ne be pastangų įkišo cigarečių pakelį į būtent jam skirtą švarko vidinę kišenę, kuri buvo kaip tik.

Jis pasuko Baunkastraiti gatve žemyn, link „Útvegsbanki“ pastato prie Laikjartorgo aikštės – banko, kurio daugiau nebėra. Sturdla prieš išvykdamas į užsienį studijuoti jame išdirbo beveik

dvejus metus; jis buvo priskirtas padaliniui, pavadintam „Ryšiai su užsieniu“. Banke greta jo dirbo jauna moteris iš Naujosios Zelandijos, ir štai dabar kaip tik jos vardas pasirodė jam tiesiai prieš akis ant raudonos vertikalios iškabos, pritvirtintos prie pietvakarinio senojo akmeninio namo, pažymėto trečiu numeriu, kampo Baunkastraiti gatvėje: „Stella“.

Sturdla stabtelėjo tiesiai po iškaba. Jis apsidairė norėdamas įsitikinti, ar kas nors jį pastebėjo, ir pats nustebo, jog čia taip staiga sustojo; paskui žengė keletą žingsnių į priekį ir pasisuko į užrašą „Stella“ įtraukdamas gaivinantį cigaretės dūmą. Priežastis, dėl kurios sustojo, buvo staiga kilęs klausimas: ar tai ta pati iškaba, atsiradusi čia tuomet, kai jis buvo dar tik jaunas bernuželis, ar tai jau naujas daiktas? Ir iškart ėmė abejoti – ir tai jį apstulbino – kaip, po galais, jis gali šito nežinoti. Balsas galvoje kuždėjo, kad parduotuvė su iškaba „Stella“ čia buvusi tiek pat ilgai kaip ir jis pats, kad tai viena seniausių miesto parduotuvių; kitas balsas įtikinėjo, kad ilgas iškabos amžius esąs ne kas kita kaip tik jo pašmonės žaismas, tik fantazijos sužadintas patvirtinimas, kad toji Stela iš Naujosios Zelandijos prieš ketvirtį amžiaus laibais moteriškais pirštais siuntė pinigų sumas namo, už jūrų marių, gretimu Sturdlai teleksu, ir dabar Sturdla pajuto, kaip visą šitą laiką jos ilgėjosi. Ir, nepaisant nežinios, ar iš to naujazelandietiško reikalo kas nors išeis, Sturdla pažvelgė pro „Ryšių su užsieniu“ padalinio langą apimtas poetinio dvasios polėkio, būdingo jo prigimčiai; na, taip, – jis poetas, šiaip ar taip, – o jo akys užkliuvo už iškabos su Stelos vardu Baunkastraiti gatvėje; gal tai ženklas iš aukščiau, tarsi rytuose kylanti saulė?

Sturdla atsigrėžė norėdamas pamatyti senąjį „Útvegsbanki“ pastatą ir šypsodamasis įsitikino, kad jo senosios darbovietės langai neišeina į Laikjartorgo pusę; anaipol: jie išeina į Oisturstraiti gatvės pusę ir, be jokios abejonės, pro juos tikrai nesimatė Baunkastraiti gatvės, bent jau tų keistai sunumeruotų namų. Jis

ėjo toliau, tačiau staiga vėl sustojo priešais dvi raudonomis rūdimis apsitraukusias žmogaus dydžio statulas, stovinčias tiesiai ant šaligatvio viena priešais kitą. Tik viršutinė statulų dalis buvo panaši į žmones; apatinė buvo ne kas kita kaip griežtos stačiakampio formos kubai, vaizduojantys – ir nieko daugiau ir negalintys vaizduoti – tik kubus, tačiau galbūt slepiantys tikruosius menininko įsivaizdavimus. Ir nesvarbu, ar tos figūros turėjo dar kokį nors konkretų tikslą: jos, Sturdlos giliu įsitikinimu, vaizdavo baimę ir kančią; viena iš statulų žvelgė tiesiai prieš save žemyn, palinkusi nuo svorio kažko, apie ką praeivis galėjo tik spėlioti; antrosios statulos galva buvo atmesta atgal, o veide atsispindėjo sielvartinga kankinio mina, tarsi siūlant žiūrovui perpjauti jai gerklę. Sturdla žvelgė pro tarpą tarp statulų į Skoulastraiti pusę, į nedidukę Bernhöftstorfano aikštę, apžiūrinėdamas tolumoje blizgantį banguotos skardos Reikjaviko gimnazijos stogą. Jam į galvą atėjo keturios eilutės iš naujai išleistos jo poezijos rinktinės „Patikinimai“:

namas ant kalvos
 į kurį žiūrėjom mes
 motina prie lango
 šešėlio tamsa;

kažin ar šios eilutės, jo – meistriškojo eilėraščio autoriaus – nuomone, tiko apibūdinti tą konkrečią mokslo įstaigą, į kurią akimirkai nukrypo jo akys, ir apskritai, ar tiko apibūdinti kokią nors įstaigą: viską matanti motina, tamsi figūra virtuvėje kitapus lango stiklo, stebinti savo atžalą, žaidžiančią ant šaligatvio.

Ir apskritai, ar esama kokio nors pirmųjų dviejų eilučių ryšio su trečiąja ir ketvirtąja, tarp namo ir motinos? O gal gali būti taip, kad namas simbolizuoja tėvą? Tėvo name daug kambarių; Sturdlos tėvo bute Skoulaviordurstiguro gatvės gale, priešais ant

kalvos stūksančią bažnyčią, buvo du kambariai: svetainė ir miegamasis, na, dar prieškambaris, virtuvė ir vonios kambarys (kuriame Sturdla ketino apsilankyti trumpam užsukęs pas tėvą iškart po to, kai sutvarkys nedidelį reikaliuką Oisturstraiti gatvėje). Šiuo atveju sūnus turėjo daugiau kambarių: Skulagatos gatvėje Sturdlos vardu registruotame bute buvo trys kambariai.

Staiga pradėjo dar smarkiau lyti. Sturdla numetė cigaretę, pasistatė lietpalčio apykaklę ir pasileido Laikjargatos pusėn. Jam einant pro Ministro pirmininko būstinę pūstelėjo žvarbus šiaurės vėjo gūsis; nuožmus oras pabrėžė naujojo Sturdlos pirkinio šilumą ir praktiškumą. Lietpalčio, kuris buvo pamuštas tik plonu ornamentuotu medvilniniu pamušalu, kuris teikė patikimą apsaugą tiek nuo vėjo, tiek nuo drėgmės, ir – kaip teigė lietpalčio pavadinimas, ne mažiau svarbus nei pats lietpaltis, – galėjo apsaugoti jo savininko pečius ir nuo iš viršaus krentančių dulkių, visai kaip viršelis knygą.

Skoulaviordurstiguras*

– Tu visas peršlapęs, – tepratarė Jounas Magnusonas ir įsileido sūnų Sturdlą Jouną į savo butą Skoulaviordurholto rajone. Žiūrėjo, kaip jis priškambaryje nusivelka šlapią lietpaltį ir pakabina ją ant kėdės atkaltės priešais viryklę virtuvėje.

– Ar galima į tualetą? – paklausė Sturdla. Jo dešinė ranka buvo visa šlapia nuo lietaus lašų, kuriuos jis nusibraukė nuo plaukų, ir dabar žiūrėjo į ją tarsi reikėtų kuo skubiau nusišluostyti.

– *Ar galima?* Tu savo tėvo namuose, Sturdla.

Ir Sturdla paklusniai nuspūdino į tualetą ir užsirakino.

Jis atėjo tiesiai iš knygyno Oisturstraiti gatvėje, prieš tai iš kiosko priešais Laikjartorgo aikštę nusipirkęs dešrainį ir šaltos pepsikolos. Knygynė nusipirko keletą segtuvų, kad galėtų susidėti užsirašytas mintis apie istorijas, kurias ketino parašyti. Dabar, kai išleido paskutinę poezijos knygą, jis pats su savimi mintyse sudarė sandėrį, kad daugiau nebus jokių eilėraščių. Nuo šiol eilutės puslapyje drieksis kiek ilgos ir formuos blokus teksto, nors anksčiau ant popieriaus matydavosi tik netaisyklingi skirtingo ilgio eilučių, bandančių pasiekti, tačiau taip niekada ir nepasiekusių paraštės, kratiniai. Na, o pakeliui į Baunkastraiti gatvę – tarsi siūlydamas segtuvams iškart pradėti tarnystę – Sturdla Jounas sugalvojo vieną idėją, tinkamą pasakojimui, jei tiksliau – apsakymui, kuriame, kalbant bendrais bruožais, turėjo būti pasakojama apie jo paties gyvenimą pastarąsias penkiolika minučių; apie vidutinio amžiaus sulaukusį poetą, kuris užėina į knygyną, kad pirmąsyk pamatytų savo ką tik išėjusią knygą tarp kitų naujų knygų – dailiai suvyniotą į blizgų celofaną, su kainos etikete, išstatytą tiesiai prieš akis visiems knygų mylėtojams ir kitiems knygyno lankytojams. Ši knyga tapsianti tikra plačios paklausos preke, viena dažniausiai perkamų

* Mokyklos bokšto gatvė. (Island.)

ir parduodamų, kurios vertė priklausys ne nuo ant egzemplioriaus kampo priklijuotos etiketės su kaina, o nuo kiekvieno atskiro jos skaitytojo nuomonės, ar ji gera, ar ne itin.

Sturdlos manymu, ši idėja atskleidžia ironišką situaciją, būtent, poeto apgavystę; kai yla išlįs iš maišo, jos vertė tebus lygi ant etiketės nurodytai kainai, kuri sulig kiekvienais metais darysis vis mažesnė ir mažesnė, kol galų gale, po dvidešimties ar trisdešimties metų, paskutiniai knygos egzemplioriai bus parduoti Islandijos leidėjų knygų turguje tik už dviženklę sumą. Norėdamas pabrėžti atstumą tarp autoriaus ir jo aprašomos medžiagos, – nes skaitytojai dar ims manyti, kad jis aprašo savo patirtį, – Sturdla nusprendžia, kad pagrindinis apsakymo herojus poetas knygyne bus labai nusivylęs, jeigu jo naujai išleistoji knyga bus padėta ne prie kitų naujutėlaičių blizgančių knygų, o gulės kartu su pernykštėmis ir net užpernykštėmis knygomis: iš kairės – šalimais į islandų kalbą išverstą Gogolio „Peterburgo apysaką“, iš dešinės – greta knygos, kuri, tvirtu Sturdlos įsitikinimu, buvo išleista prieš trejus ar ketverius metus, – kito islandų poeto poezijos rinktinės. Šį poetą būdamas jaunas Sturdla labai vertino, tačiau dabar buvo pasiruošęs nublokšti žemyn – ir be jokių ceremonijų – nuo savo įsivaizduojamo garbės pjedestalo dar tada, kai prieš keletą metų jiedu skaitė savo kūrinį ištraukas per poezijos vakarą Koupavogure. Senasis poetas elgėsi visiškai nepagarbiai: kaip tik tada, kai Sturdla buvo įpusėjęs skaityti savo kūrybą, jis atsistojo ir nuėjo prie baro įsipilti kavos, ir netgi ne įprastos islandiškos kavos, o užsiprašė barmeno kažkokio ypatingo kavos gėrimo – tas beveik aštuoniasdešimtmetis diedas – kažko, kam paruošti prireikė įjungti espresso virimo aparatą ir teko iškęsti su visu tuo reikalu susijusį triukšmą; šis veiksmas prasidėjo per patį Sturdlos eilėraščio vidurį ir tęsėsi iki pat jo pabaigos, taigi visas Sturdlos skaitymas pasiklydo tame beviltiškame užesy ir nuėjo šuniui ant uodegos.

Sturdlai iš Baunkastraiti gatvės pasukus į Skoulaviordur-
stigurą staiga dangus tiesiog prakiuro ir lietus praplupo visu smar-
kumu; kad apsaugotų save, tiesą sakant, ir naująjį lietpaltį nuo liū-
ties Sturdla smuko pro artimiausias duris. Tai buvo „Hauspena“,
Islandijos universiteto azartinių žaidimų ir lošimo salė. Akimirką
Sturdla susvyravo dėl tokio pasirinkimo – gal verčiau reikėjo atsi-
daryti dar kitas duris, už kurių savo gražioje ir tvarkingoje parduo-
tuvėje prekiaavo žuvų pardavėjas. Iš tiesų tikroji priežastis, kodėl
Sturdla vis dėlto pasirinko žaidimų salę, o ne žuvų parduotuvę,
buvo ta, kad nusipirkęs knygyne segtuvų jis gavo nemažą grąžą ir
jam į galvą šovė mintis verčiau jau paskirti tas lėšas universitetui,
įstaigai, kurios misija, be kita ko, yra ugdyti jaunų žmonių gebėji-
mą skaityti ir suprasti kaip tik tokius tekstus, kokius kūrė Sturdla,
palaikyti, negu leisti pinigams tąsyti lietpalčio kišenę. Negana to,
Sturdla būgštavo, kad jam užsukus pas žuvų pardavėją naujasis
lietpaltis kaipmat prasmirs šviežiomis žuvimis, nors labai gerai
žinojo, kad vargu ar taip galėtų nutikti tokioje naujoviškoje ma-
dingoje žuvų parduotuvėje kaip ši, kurioje prekiaujama tik švie-
žutėlių žuvų patiekalais, paskanintais visokiausiais prieskoniais ir
aliejais, panaikinančiais jūros kvapą; visai kas kita būtų patekus
į tradicinę žuvų parduotuvę, kurioje žuvys parduodamos tokios,
kokios ir yra, dėl nesuprantamų priežasčių visuomet skleidžian-
čios švinktelėjusio produkto kvapą.

Dažnai, kai Sturdla išgirsdavo arba perskaitydavo ką nors
apie žuvis ir žvejybą, prieš akis jam iškildavo Portugalijos žvejai,
traukiantys šviesiai mėlyną laivelį į sausumą ant geltono smėlio;
laivelis būdavo kupinas blizgančių šviežiai sugautų žuvų, kurios
vos prieš valandžiukę dar spurdėjo kovodamos dėl gyvybės.
Sturdla ir pats gerai nežinojo, ar šis vaizdas jam įstrigo perskai-
čius eilėraštį, ar pažiūrėjus filmą – o gal nuotrauką, – tik suvokė,
kad visuomet jo mintyse pažadindavo frazę „Poezijos Menas“.
Taip taip – ir su didžiąja P, ir su didžiąja M. Žuvis simbolizuoja

idėją, mintį, kurią pagauna poetas; įvaizdis, pulsuojantis gyvybe, galų gale patenka ant popieriaus lapo ir nuo to momento tampa priklausomas tik nuo skaitytojo, kuris jį vėl atgaivins, arba ne. Jis puikiai žinojo, kad šis poezijos meno įvaizdis anaip tol nei naujas, nei šviežias, bet jam jis patiko; šis įvaizdis nušvietė poeziją panašiai kaip blyksinčios įvairiaspalvės žaidimų automatų lemputės, mirksėjusios jam įžengus į pritemdytą žaidimų salę.

Patalpos būta jaukios. Tiesą sakant, Sturdla tai nebuvo atradimas; jis jau anksčiau buvo apsilankęs čia, šiame name, pastatytame maždaug prieš dvidešimt metų vietoje rąstinio medinuko, kuriame buvo įsikūrusi senų knygų parduotuvė „Knyga“. Toje parduotuvėje Sturdla, dar būdamas vaikas, o paskui paauglys, buvo nuolatinis svečias; būtent čia, o ne kur kitur Sturdla sudėjo savosios bibliotekos pamatus – atramas, kaip pats mintyse vadindavo pirmąsias išsirinktas knygas. Pirmučiausia tai buvo knygos, tokios kaip Halo Fosterio „Princas Valiantas“, paskui – visokiausi verstiniai trileriai, o dar vėliau – ir jį pralavinusios knygos, žinomos kaip pasaulinės literatūros klasikos vertimai. Mokydamasis gimnazijoje Sturdla paskutiniaus „Knygos“ gyvavimo Skoulaviordurstiguro gatvėje metais įsigijo Haldouro Laksneso, Tourberguro Tourdarsono, taip pat ir kai kurių islandų poetų, daugiausia Jouhaneso Katliečio ir Steino Steinaro*, knygų. Jis ryte prarijo tas knygas su tokiu entuziazmu, kad įtikėjo, jog taip beatodairiškai įkrikęs į tuos skaitymus perdegė, nes vėliau visiškai prarado bet kokį susidomėjimą tais poetais, kuriuos anksčiau tiesiog garbinte garbino.

Reikia pasakyti, kad, išskyrus tą senyvą poetą, su kuriuo anuomet skaitė savo kūrybą Koupavogure, Sturdla ir toliau gerbė islandų poezijos pionierius – korifėjus. Jis dažnai rasdavo progą priminti sau pačiam faktą, kad būtent jie praturtino ir praplėtė

---

* Išvardyti žymiausieji, ryškiausieji Islandijos rašytojai ir poetai.

jo pasaulio suvokimą ir neabejotinai papildė poetinės saviraiškos paletę keletu tonų įvairių atspalvių, nors tas spalvų spektras ir negalėjo lygintis su žaidimų automatų skleidžiamų elektrinės vaivorykštės atspalvių gausa, pasitinkančia klientus, peržengusius šeštojo Skoulaviordurstiguro gatvės namo slenkstį. Galima sakyti, kad naudotos Tourberguro, Jouhaneso ir visų kitų autorių knygos, nusipirktos „Knygoje“, buvo paskutinės jo pirktos islandiškos knygos; nuo tada jis išskirtinai pirkdavo beveik vien užsienio autorių knygas, dažniausiai anglų ir danų kalbomis.

Dešinėje įėjimo į „Hauspeną“ pusėje stovėjo kavos aparatas, paženklintas užrašu „Gevalia“. Tarsi nebūtų ir taip akivaizdu, buvo matyti specialus kvietimas klientams pasivaišinti kvėpiančia kava popieriniame puodelyje dar prieš einant į registratūrą ir imant keisti banknotus į monetas ar tiesiog prieš nusileidžiant du laiptelius tiesiai į lošimo salę. Ir nors Sturdla buvo ką tik išgėręs gana stiprios espresso prabangioje drabužių parduotuvėje ir paprastai laikydavosi taisyklės iki pietų negerti daugiau nei vieno kavos puodelio, šįkart priėmė nebylų „Gevalia“ aparato pasiūlymą; pakišo popierinį puoduką po kavos čiaupeliu ir paspaudė mygtuką, ant kurio buvo parašyta „cappuccino“. Laukdamas, kol pasirodys kavos čiurkšlė, jis įsistebeilijo į universiteto darbuotoją kitapus registratūros stiklo – liekną tamsiaplaukį vyriškį, kuris Sturdlai priminė jį patį jaunystėje; jis laikė storą knygą perlenkęs nugarėlę ir atrodė nirte paniręs į skaitymą, nors ir rado laiko linktelėti galva ką tik įėjusiam vidutinio amžiaus vyriškiui.

Lošimo salėje buvo tuščia. Sturdla dėl to tik nudžiugo.

Sturdlos kišenėje dzingsėjusi grąža suskaičiavus pasirodė besanti lygiai keturi šimtai kronų. Jis atitraukė darbuotoją nuo knygos ir ištiesė jam visas smulkias monetas prašydamas šimto kronų monetų. Be to, jis dar išsikeitė ir tūkstančio kronų banknotą. Tada pasuko lempučių nušviestu taku žemyn į kilimais išklotą salę ir atsisėdo ant aukštos kėdės priešais žaidimų automatą

tolimiausiame kampe, iš kurio pro langą matėsi Baunkastraiti gatvė. Prieš įkišdamas į automatą pirmąją monetą jis apžvilgė eismą Skoulaviordurstiguro gatvėje: automobilis, moteris, du vyriškiai, dar viena moteris, dar keletas automobilių, du nedideli berniukėliai, moteris su šuniu, juodas hameris, sustojęs prie pėsčiųjų perėjos gretimose gatvėje. Tuo pat metu, kai pirma moneta pradingo automato kiaurymėje, hameris pajudėjo Baunkastraiti gatve, o paaiškėjus, kad Sturdla prarado šimtą kronų, ta didelė žvilganti juoda pabaisa dingo jam iš akių. Septyniais šimtais kronų vėliau Sturdlos avantiūra atsipirko: pasigirdo keleto monetų, krentančių į laimėjimų lovelį, dzingsėjimas; Sturdla atsiėmė penkis šimtus kronų.

Toliau maitindamas automatą monetomis Sturdla prisiminė keturiasdešimties metų senumo savo tėvo ir Hadlmunduro Margeiro, tėvo brolio, pokalbį, įvykusį vieną sekmadienį priešais senąjį plytinį namą Skoulaviordurstiguro gatvėje numeris keturi; pokalbis tebebuvo įsirėžęs į jo atmintį tarsi graviūra akmenyje. Tąsyk Sturdla kartu su savo tėvu Jounu ir velioniu broliu Dariu Erdnu ėjo į vaikišką filmą, kuris buvo rodomas senajame kino teatro pastate. Jie žiūrėjo „Heklberio Fino nuotykius“, o paskui Skoulaviordurstiguro gatve grįždami į Maunagatą namo, kur berniukų mama Fanė pietums ruošė sekmadienio kepsnį, sutiko Hadlmundurą ir jo sūnų Jouną. Jie ėjo į tą patį filmą, tik penktą valandą, o Sturdla žinojo, kad tas filmas skirtas ne jaunesniems kaip šešiolikos metų vaikams. Galbūt tasai faktas – akivaizdu, kad jo pusbrolio tuomet būta dar tik dvylikamečio, – ir lėmė, kad kasdieniškas brolių pokalbis (vykęs visai sklandžiai, nors berniukai nepratarė viens kitam nė žodžio) tądien įsirėžė Sturdlai į atmintį beveik žodis žodin.

Jounui ir Hadlmundurui persimetus keletu sakinių apie matytus ir ketinamus žiūrėti filmus, Hadlmunduras pradėjo kalbėti apie septintu numeriu pažymėtą namą Baunkastraiti

gatvėje – vieną iš tų namų, kuriuos Sturdla vos prieš pusvalandį praėjo nusipirkęs lietpaltį. Dalykas, sužadinęs jo dėdės susidomėjimą tuo namu, buvo įsivaizdavimas to namo savininkų, kai jie 1932 metais peržengė jo, naujai pastatyto, slenkstį ir apsidairė tuščiuose kambariuose; dėl kažkokių nesuprantamų priežasčių Hadlmunduras manė esant tiesiog didinga įsivaizduoti ketvirtojo dešimtmečio pradžios islandus, besidairančius po naujintėlaitį, tuščią, iš akmenų mūrytą dviejų šimtų kvadratinų metrų gyvenamąjį būstą. Jam atrodė, kad šis įvaizdis nesiderino su tuo laikmečiu, kada praktiškai visi reikjavikiečiai, jo žodžiais tariant, gyveno vienokiose ar kitokiose lūšnose. Pokalbis baigėsi Hadlmundurui pasakius, kad galų gale bankai vienaip ar kitaip įsigyja viską, kas turi bent kokią vertę – vertę kalbant ekonomikos terminais. Netgi dabar „Samvinnubanki“ direktoriai sėdėjo viršutiniuose šio puikaus namo aukštuose su vaizdu į Baunkastraiti gatvę, reguliariai drėkino pirštus ir skaičiavo banknotų pluoštus, gaunamus iš kasų apatiniam namo aukšte.

Staiga į laimėjimų lovelį pabiro šimto kronų monetos. Sturdla buvo pernelyg paniręs į praeitį, kad pastebėtų automato ekrane viena linija išsirikiavusius tris apelsinus, – lygiai taip nepastebėjo, kad jo rankoje likusi tik viena šimto kronų moneta. Jis instinktyviai apsidairė norėdamas pamatyti, ar jaunasis studentas, šios vietos galva, girdėjo monetų žvangesį; tačiau, norėdamas tuo įsitikinti, turėjo atsistoti ir paėjęti keletą žingsnių tomis kilimais išklotomis grindimis. Tarsi išsigandęs vaizdo jis žiūrėjo į laimėjimų lovelį sukritusią monetų krūvą, paskui nusliugė nuo kėdės ir atsargiai pirštų galiukais nutipeno į salės vidurį. Salės darbuotojo vieta buvo tuščia; tikriausiai jaunuolio nueita į tualetą. Sturdla nuskubėjo prie žaidimo automato, pasidėjo ant grindų polietileningą knygyno maišelį ir skaičiuodamas pradėjo į jį dėti monetas.

Paaiškėjo laimėta suma: septyni tūkstančiai kronų. Be to, prakaituotame delne jis dar spaudė paskutinę šimto kronų vertės

monetą, vieną iš tų, kurias išsikeitė. Jis išspraudė monetą į tam skirtą automato kiaurymę ir paspaudė mygtuką, kad ratai su vaisiais imtų judėti. Paskui dirstelėjo į maišelį tarsi norėdamas įsitikinti, kad jo laimėjimas tebėra savo vietoje, o pakėlęs nuo jo akis išgirdo jau pažįstamą garsą: dar viena šimto kronų vertės monetų partija pabiro į lovelį; ne tokia didelė kaip pirmoji, tačiau, sprendžiant iš pirmo žvilgsnio, taip pat keletas tūkstančių ar panašiai.

Pirma į galvą Sturdilai šovusi asociacija buvo studentas Rastinjakas, būsimasis senojo Gorijo dukters gerbėjas iš Balzako romano, kuris dukart iš eilės laimėjo ruletę kazino gretimuose Karališkuosiuose rūmuose; septynis tūkstančius frankų ir dar tūkstantį frankų viršaus – užtenkamą sumą poniai de Nusingen sumokėti skolą siuvėjui, pakankamą nusipirkti jos prielankumą.

Ar pinigai, radę kelią į Sturdlos piniginę, taip pat pasitar-naus jam nupirkdami ką nors panašaus, kas prilygtų pretenzingosios senojo Gorijo dukters meilei?

Nešvaistydamas laiko pinigams skaičiuoti Sturdla susizėrė monetas į maišelį, paėmė nuo automato pustuštį kavos puodelį ir išėjo iš salės. Nors salės darbuotojo vis dar nebuvo, Sturdla praei-damas dirstelėjo į tą pusę, susivertė į gerklę šaltos kavos likučius ir padėjo tuščią puoduką šalia „Gevalia“ aparato. Paskutines minu-tes jis buvo pernelyg užsiėmęs žaidimų automatu, kad atkreiptų dėmesį į lauke spėjusį pasikeisti orą; prasidėjo šlapdriba, kuri už-griuvo jį kaip... kaip...

Tuo momentu jis buvo pernelyg sutrikęs, kad sugalvotų palyginimą. „Jo žodžiai supo jį lyg žvynai žuvį“, – pasitenkino pri-siminęs šį posakį eidamas pro žuvų parduotuvę; Maksimo Gorkio apibūdinimą, skirtą bendražygiui Leninui.

Eiti iki tėvo namų Skoulaviordurholto rajone nebuvo toli – gal trys ar keturios minutės, bet per tą laiką baltieji krituliai, at-rodė, permerks jo neperlyjamą lietpaltį, o tamsiai rudus plaukus

dar labiau nutamsins. Negana to, jį slėgė mintis, kad šitaip apiplėšė universitetą: jis ėjo tikėdamasis tūkstančiu keturiais šimtais kronų paremti mokslo šventovę, o grįžta praturtėjęs mažių mažiausiai bent jau dešimčia tūkstančių ir net nesuteiks universitetui progos jų susigrąžinti.

– Tai, sūnuži, taip sakant, pralobai penkiais tūkstančiais kronų, kurias aš anądien praradau, – pakomentavo tėvas, kai Sturdla grįžęs iš tualetu papasakojo tėvui apie savo laimėjimus žaidimų automatų salėje. – Ir dar plius penki tūkstančiai, kuriuos koks nors seniokas prarado toj juodojoj universiteto skylėj.

Sturdla ketino parodyti tėvui savo naująjį lietpaltį, kuri pakabino džiūti virtuvėje ant kėdės atkaltės, – jeigu tėvas pats dar nespėjo jo pastebėti, – tačiau atsiradęs naujas penas apmąstymams, netikėtas laimikis, privertė jį apie tai pamiršti.

– Aš tik viliuosi, sūnuži, kad panaudosis tuos pinigus geriams tikslams, – pratarė Jounas ir pradėjo ruošti kavą, nors Sturdla prieš tai jos atsisakė tardamas, kad mieliau jau išgertų puodelį arbatos. – Turėti dešimt tūkstančių kronų – nemenka atsakomybė, – pridūrė Jounas Sturdlai, stebinčiam, kaip tėvas suverčia kavos miltelius į popierinį filtrą. Tuo pat metu Sturdla delne žaidė su cigarečių pakeliu ir žiebtuvėliu ir svarstė, ar visi į septintą dešimtį įkopę tėvai su sūnumis kalba taip sarkastiškai kaip jo tėvas, be kita ko, manantis, kad ironija ir atsainaus kalbėjimo maniera panėši į jaunesnį vyrą, besistengiantį atrodyti kaip septyniasdešimtmetis.

– Žinoma, tu gali nusispjaut į bet kokią atsakomybę ir išleist tuos pinigus nusipirkdamas valandą su kokia nors prostitute Lietuvoje. Manychiau, kad toks reikalas tikrai neturėtų kainuoti daugiau nei dešimt tūkstančių kronų. Ko gero, tau dar net atliks. Galėsi pasiūlyt savo damai šampano.

– Į valstybę prie Baltijos jūros vykstu ne kaip į sekso turizmo kelionę, net jei tu ir manai kitaip. Ar koks ten akiplėša futbolo

sirgalius ar pinigais besitaškantis bankininkas, ieškantis objekto investicijoms.

– Na, kas žino, kas gali tau šauti į galvą ten nukakus? Nė nepėsi susivokti, o jau kokia nors jauna didžiakrūtė ims ir atsidurs tavo glėby – galbūt kaip tik tada, kai pasijusi beviltiškai pasiklydęs mieste, ir pasisiūlys palydėti iki viešbučio, kurį ji, savaime suprantama, pažįsta kur kas geriau negu tu, na, o paskui, jums jau ten nuėjus, ji dar pasiūlys tau ir šiek tiek motiniško švelnumo. Nesu tikras, kad iš anksto žinosi, kaip reaguoti į tokį dėmesingumą. Kur kas geriau žinai, kad tavo kišenėj guli dešimt tūkstančių kronų, kurioms pelnyti nė piršto nepakrutinai, ir taip pat žinai, kad tau niekam nereikės aiškintis, jeigu jos dings taip pat mikliai kaip atsiradusios.

– Nepasakyčiau, kad gerai pažįsti savo sūnų. Be kita ko, dar neaišku, ar tikrai dešimt tūkstančių laimėjau toje žaidimų salėje, juos dar reikia suskaičiuoti. Ir dar turiu pasakyti, kad iš visos sumos, kad ir kokia ji būtų, dar reikia išskaičiuoti tūkstantį keturis šimtus kronų.

– Visai gali būti. Bet kad ir kaip būtų, nuo tada, kai išsiskyrei su Hulda, nebuvai prisiartinęs prie jokios moteriškės, ar ne? Na, ir kiekgi laiko nuo tada praėjo? Šešeri ar septyneri metai.

– Ką tu apie tai išmanai, tėti? Ar tikrai manai, kad turėčiau tau pristatyt kiekvieną moterį, prie kurios prisiartinu?

– Galbūt tau apskritai nevertėtų artintis prie moterų padermės, neverta prisiimti tokios rizikos, kurios rezultatas gali būti šeštas mažas snarglius.

Sturdla akimirksniu atsipeikėjo; jis stovėjo virtuvės tarpduryje stebėdamas tėvą, mėgindamas įsivaizduoti visą pokalbį. Jis svarstė, ar jo tėvas tikrai galėjo leisti sau pavadinti anūkus – Egilį, Gunarą, Hildigunurą ir Halgerdurą – *snargliais*; tėvo labui jis tuo suabejojo ir į savo klausimą atsakė neigiamai.

– Tai kada tu skrendi į tą Latviją? – pasitikslino Jounas, baigęs ruošti kavą ir laukdamas, kol užvirs arbatinukas.

– Aš išskrendu į *Lietuvą*, – pataisė Sturdla, mėgindamas prisiminti, ar Sajuna, jauna mergina, su kuria jis prieš trejus metus keletą savaitių palaikė santykius, buvo susitikusi su jo tėvu. Labai panašu, kad taip nenutiko, tačiau Sturdla nusigando suvokęs, kad negali būti visiškai tikras; negi jau tiek paseno, kad nebegali prisiminti, ar dar visai neseniai pristatė tėvui savo jauną meilužę, ar ne?

– Ir ką gi būtent tu ten veiksi? – pasidomėjo Jounas. – Ten...
toj Vilnoj?

– Ir Vilniuje, ir nedideliame miestelyje kažkur nelabai toli nuo Vilniaus. Skaitysiu savo eilėraščius. Tai – poezijos festivalis.

– Tu jau ir anksčiau esi važiavęs į tokią šventę, ane?

Senojo Jouno klausimas buvo sunkte persisunkęs nepritarimo sūnaus flirtui su poezijos mūza, tačiau Sturdla nusprendė negadinti sau dėl to nervų; jis išmoko pakilti aukščiau savo sensančio tėvo kvailų pamokslų apie „mažosios formos meną“, tai yra poeziją, prisimindamas faktą, kad jis, sūnus, darbavosi būtent tos rūšies meno terpėje, kurią pats pasirinko. Na, o jo tėvas, mokytasis filmų režisierius, nė neprisiartinio prie savo „didžiojo meno“ – kino filmo – pastaruosius tris su puse dešimtmečio, išskyrus nebent atvejus, kai užeidavo ūpas tvarkingai surikiuoti knygas apie režisierius ir filmų kūrimą Habnarfjordero bibliotekoje, kurioje dirbo. Žinoma, jis nepamiršo paminėti, kad neseniai jo senas mokyklos laikų draugas, kažkoks farmacininkas, ketina finansuoti filmą, kurį jis, Jounas, ir jo draugas Erdnas Federbis ruošėsi susukti, tačiau Sturdla skeptiškai išklaušė šitas džiugias naujienas.

Atsakydamas į klausimą, ar anksčiau važiavo į tokią poezijos šventę, į kokią ruošėsi vykti Lietuvon, Sturdla sausai pratarė, kad maždaug prieš dešimtį metų buvo nuvykęs į Belgiją ir Farerų salas.

– Bet tau ten visai nepatiko, teisybė? – pasitikslino tėvas.

– Ne, ne per labiausiai, – pasigirdo atsakymas tuo pat metu, kai Jounas jau vėl atšiauriai teiravosi, kodėl sūnus manęs, jog šis

festivalis būsiąs geresnis nei kiti. Iš kažkur giliai giliai, smegeninės gelmių, Sturdlai kyla mintis pasinaudoti artėjančia kelione į Lietuvą kaip medžiaga būsimam straipsniui, kurį jis galėtų parašyti Jounatano Jouhansono literatūros žurnalui „Nuo E iki F“. Kodėl nenušvietus įvykių tarptautinėje šventėje anksčiau, kol jie dar *neįvykę*, ir neatvėrus pačiam sau galimybės parašyti ir daugiau straipsnių ta pačia tema – paskui, kai šventė jau bus pasibaigusi, – atsižvelgiant į tai, kas *įvyko*; apie tai, ką Sturdla iš tiesų patyrė. Ši idėja, kuri, tvirtu Sturdlos įsitikinimu, buvo nerealiai gera, jam priminė visiems gerai žinomą istoriją iš Reikjaviko kultūros žurnalistikos pasaulio apie vienam islandiškų dienraščių rašančią muzikos kritiką, kuris geriau buvo žinomas kaip kompozitorius ir, tiesą sakant, tikrai visai neblogas; jis išspausdino laikraštyje recenziją apie savo kolegos koncertus, kurie paskutinę minutę buvo atidėti ir įvyko tik recenziją išspausdinus.

Ir nors šis nevykėlis kritikas taip negrabiai suklaidino skaitytojus, Sturdlos straipsnį skaitysiantieji taip pat gerai kaip ir jo autorius žinos, kad kalbama apie būsimus įvykius; tai būsiąs garbingas pasvarstymas, kaip pasisuks įvykiai toje poezijos šventėje. Jis niekuo nesiskirs nuo šiuolaikinėse žiniasklaidos priemonėse spausdinamų kasdienių spėlionių apie galimus įvykius sporto pasaulyje ar politikoje. Toliau mintydamas apie straipsnį ir kompozitoriaus išsišokimą Sturdla prisiminė, kad norėjo papasakoti tėvui apie tai, jog buvo drabužių salone ir išklausė ten istoriją apie N. Pieturą, seną tėvo ir Erdno Federbio pažįstamą, kuris visų pirma, pasirodo, yra netikras režisieriaus Jounatano Jouhansono brolis, o, antra, tas pats kompozitorius, apie kurį ir buvo parašytas tas neapgaltotas atsiliepimas. Tačiau Jounas pirmasis nutraukė tylą paklausęs Sturdlos, ar šis Lietuvoje skaitysiąs iš savo naujosios knygos.

– Jie jau išvertė keletą eilėraščių iš jos, taip, – atsakė Sturdla. – Tačiau vis tiek daugiausia skaitysiu iš senesniųjų knygų.